

Aloite, päätoimisen perhehoitajan aseman parantaminen Pohjois-Savon hyvinvointialueella

Pevamltk 20.05.2024 § 50
1825/00.01.00/2024

Valmistelija: lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden esihenkilö Maarit Jomppanen, maarit.jomppanen@pshyvinvointialue.fi, 0405805210
lastensuojelun palveluysikköjohtaja Katja Rautiainen, katja.rautiainen@pshyvinvointialue.fi

Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on saapunut 20.2.2024 aloite päätoimisen perhehoitajan aseman parantamiseksi Jukka ja Marjo Voutilaiselta. Aloite koskee Pohjois-Savon hyvinvointialueen päätoimisten perhehoitajien asemaa toimeksiantosopimuksen alaisena ja toimeksiantosuhteen ehtoja verrattuna muiden hyvinvointialueiden päätoimisiin perhehoitajiin. Aloitteen tekijöiden mukaan perhehoitajat ovat eriarvoisessa asemassa sopimusluontoisuuden osalta verrattuna normaalin työntekijän työsuhteen ehtoihin, ja aloitteen tekijät toivovat alueen perhehoitajien aseman parantamista, jotta he olisivat mahdollisissa perhehoidon toimeksiantosopimusten päättymistilanteissa valmiimpia työelämään palaamiseen.

Aloitteen tekijät nostavat esille esimerkiksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen perhehoidon ohjeistuksen, jossa on määritelty: päätoiminen perhehoitaja hoitaa sijoitettua lasta kotona, jonka lisäksi hän voi käydä ansiotyössä korkeintaan noin 40 h / kk. Perhehoidon toimeksiantosopimusten luonteen ja jatkuvuuden epävarmuuden vuoksi aloitteen tekijät kokevat, että edellä olevan kaltainen määrittely auttaisi myös Pohjois-Savon hyvinvointialueen päätoimisten perhehoitajien asemaa ja valmiutta pitää yllä ammattitaitoaan sekä kykyään palata siviiliammattiin mahdollisissa perhehoidon toimeksiantosopimusten päättymistilanteissa.

Päätoimisella perhehoitajalla tarkoitetaan perhehoitajaa, joka ei ole perhehoitokodin ulkopuolella ansiotyössä, vaan hoitaa kokoaikaisesti hoidettavaa lasta kotonaan. Pohjois-Savon hyvinvointialueen lasten ja nuorten perhehoidon ja tukiperhetoiminnan soveltamisohjeissa (Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta 22.11.2023) ei ole määritelty mitä perhehoitajan päätoimisuus toimeksiantosopimussuhteessa tarkoittaa, esimerkiksi aloitteessa viitatus sivutoimisena tehtävän muun työn osalta. Pohjois-Savon hyvinvointialueella aluehallituksen 21.12.2023 (§ 437) vuodelle 2024 vahvistamien perhehoidon palkkioiden ja kustannusten korvausten mukaisesti lastensuojelun perhehoitajan hoitopalkkiota on mahdollista korottaa (hoitoluokat IV JA V), mikäli lapsen hoidettavuuden vuoksi edellytetään perhehoitajan kotiin jäämistä ja päätoimisuutta, eikä perhehoitaja tällöin voi käydä ansiotyössä perhehoitotehtävää toteuttaessaan. Edellä mainitun lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen lyhytaikaisen perhehoidon päivystysringissä mukana olevilta perhehoitajilta edellytetään päätoimisuutta.

Aloitteen saapumisen jälkeen ja asian arvioimiseksi on tehty katselmus eri hyvinvointialueiden perhehoidon soveltamisohjeisiin ja esimerkiksi Länsi Uudenmaan hyvinvointialueella päätoimisen perhehoitajan on mahdollisuus käydä ansiotyössä korkeintaan noin 40 h / kk. Vastaavasti Kanta-Hämeen hyvinvointialueen perhehoitoyksikkö Kanervan ohjeistuksen mukaan päätoimisen perhehoitajan on mahdollista käydä ansiotyössä 1–11 päivää / kk. Edellä kuvatusti hyvinvointialueiden perhehoidon toimintaohjeet perustuvat eri hyvinvointialueiden itsenäisiin soveltamiskäytänteisiin perhehoitolain mukaisen hoidon järjestämisestä.

Perhehoitolain (263/2015) mukaan perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona perustuen toimeksiantosopimukseen. Hoitosuhteen toimeksiantosopimusluontoisuudesta johtuen perhehoitaja ei ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen. Toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla hyvinvointialue maksaa perhehoitajalle lapsen hoitamisesta hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Hoitopalkkio ja kulukorvaus eivät ole verotuksellisesti palkkaa, vaan työkorvausta.

Lähtökohtaisesti lastensuojelun perhehoitajat ovat tavallisia perheitä, joissa kodin ulkopuolinen työ on mahdollista, mikäli lapsen hoidettavuus ei muuta vaadi. Tämän johdosta Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei myöskään ole määritelty päätoimiselle perhehoitajalle kuukausittaisia tuntirajoja ansiotyössä käymiseen, mutta hoitopalkkioluokissa on varauduttu myös tilanteisiin, joissa lapsi tarvitsee hoidettavuutensa johdosta päätoimisen perhehoitajan tukea. Näissä tilanteissa perhehoidon toimeksiantosopimuksen päätyttyä perhehoitajan on mahdollista palata omaan ammattiinsa, tai ilmoittautua työvoimatoimistoon avointen työmarkkinoiden käytettäväksi. Ylimpien hoitopalkkioluokkien sekä äkillisiin perhehoidon tarpeisiin vastaavan lyhytaikaisen perhehoidon tilanteissa lapsen tarpeiden mukaisesti on arvioitu päätoiminen perhehoitajuus; tilanteissa, joissa lapsen tarpeet muuttuvat ja on lapsen edun mukaista, perhehoidon toteutuksesta voidaan sopia perustuen myös hoitopalkkioluokkiin, joissa päätoimista perhehoitajuutta ei edellytetä, mikä mahdollistaa myös perhehoitajan ansiotyössä käynnin.

Perhehoidossa olevien lasten ja perheiden tilanteet ovat yksilöllisiä. Pohjois-Savon hyvinvointialueen lastensuojelun toiminnassa on tämän johdosta arvioitu tarpeelliseksi ylläpitää lastensuojelun perhehoidossa perhe- ja tilannekohtaisen jouston mahdollisuus, jolloin tuntirajojen määrittely ansiotyössä käymiseen ei näyttäydä tarkoituksenmukaisena. Perhehoidossa on tärkeää lapsen edun toteutuminen ja se, että arki on toimivaa ja pitää sisällään aina yksilökohtaisen harkinnan mahdollisuuden myös perhehoitajalle.

Esityslistan liitteenä:

- Aloite päätoimisen perhehoitajan aseman parantaminen Pohjois-Savon hyvinvointialueella

Valmistelijan päätösehdotus:

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää antaa selostusosassa esitetyn vastauksen aloitteeseen päätoimisten perhehoitajien aseman parantamiseksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Lastensuojelun perhehoidossa lapsen hoito, kasvatusta ja muu ympärivuorokautinen huolenpito järjestetään tehtävään hyväksytyissä perheissä ja perhehoidon porrastetuissa hoitopalkkioluokissa on huomioitu tilanteet, joissa lapsen hoidettavuus vaatii päätoimista perhehoitajuutta.

Toimivallan peruste hallintosääntö 41 §, lautakunnan yleiset tehtävät kohta 1

Esittelijä perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää antaa selostusosassa esitetyn vastauksen aloitteeseen päätoimisten perhehoitajien aseman parantamiseksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.